

RAPPORT

**ONDERZOEK VERZELFSTANDIGING
OPENBAAR VOORTGEZET ONDERWIJS
HAARLEM / STICHTING DUNAMARE**

BRUIDSSCHATREGELING

juli 2013

Opdrachtgever
Rekenkamercommissie Haarlem

Kenmerk
RR.secr/424930/relatienr. 403968

Auteurs
R. van der Raaij

Project
5VBBA4746

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
	1.1 Aanleiding	1
	1.2 Perspectief	1
	1.3 Vraagstelling	1
	1.4 Opzet van het rapport	1
2	BRUIDSSCHATREGELING	3
	2.1 Algemeen	3
	2.2 Landelijke toepassing	3
	2.3 Berekening situatie haarlem	4
3	TOEPASSING HAARLEM	6
	3.1 Overzicht van de vragen	6
	3.2 Is de landelijke bruidsschatregeling voor het openbaar voortgezet onderwijs toegepast?	6
	3.3 Welke (invulling van de) bruidsschatregeling is toegepast in Haarlem?	7
	3.4 Hoe verhoudt zich de bruidsschat die is gehanteerd met lokale en/of landelijke normen?	7
	3.5 Is het pand aan de Gedempte Oude gracht economisch overgedragen in het kader van de bruidsschatregeling?	8
	3.6 Is de besluitvorming rondom de overdracht van het pand aan de gedempte oude gracht conform de bevoegdheden van de gemeenteraad respectievelijk het college van B&W?	9
	3.7 Zijn de belangen van alle betrokkenen optimaal bediend?	10
4	BIJLAGEN	12
	4.1 Bijlage paragraaf 2.1 motieven en overwegingen voor verzelfstandiging	12
	4.2 Bijlage paragraaf 2.1 bruidsschatregeling algemeen	14
	4.3 Bijlage paragraaf 2.3 berekening minimum en maximum	18
	4.4 Bijlage paragraaf 3.3 informatie kadaster	19

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de rekenkamercommissie (RKC) Haarlem is gevraagd om onderzoek te doen naar de gevolgen van de bestuurlijke verzelfstandiging van het Voortgezet Openbaar Onderwijs. De vraag is een gevolg van de op 1 november 2012 aangenomen motie 'onderzoek gevolgen verzelfstandiging Voortgezet Openbaar Onderwijs' en het daarop gebaseerde verzoek aan de voorbereidingscommissie.

De voorbereidingscommissie heeft de raad geadviseerd de RKC het onderzoek uit te laten voeren.

De RKC heeft een onderzoeksplan opgesteld met daarin o.a. de context, de vraagstelling, aanpak en uitvoering/planning van het onderzoek. In het onderzoeksplan wordt onderscheid gemaakt in:

- (1) onderzoek doen naar uitvoering van de bruidsschatregeling en
- (2) onderzoek doen naar de governance structuur.

Voor het onderzoek naar (1) de bruidsschatregeling heeft de RKC Leeuwendaal om ondersteuning gevraagd.

1.2 PERSPECTIEF

De gemeenteraad van Haarlem heeft een wettelijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de scholen voor voortgezet openbaar onderwijs in Haarlem. In die rol heeft de raad in 2002 het bevoegd gezag overgedragen aan een bestuurscommissie ex artikel 83 van de Gemeentewet. In 2006 is het voortgezet openbaar onderwijs verder verzelfstandigd in de vorm van een stichting openbaar onderwijs en in 2007 is deze stichting gefuseerd met het voortgezet openbaar onderwijs en bijzonder onderwijs in de gemeente Velsen en Haarlemmermeer onder de naam Dunamare, waardoor een stichting samenwerkingsbestuur is ontstaan.

1.3 VRAAGSTELLING

De inhoudelijke aanleiding voor het onderzoek is de overdracht van het gemeentelijk pand aan de Gedempte Oude gracht aan de stichting bij de verzelfstandiging in combinatie met toepassing van de bruidsschatregeling.

In het onderzoeksplan is de volgende vraagstelling geformuleerd:

“Welke (invulling van de) bruidsschatregeling is toegepast bij de verzelfstandiging van het openbaar voortgezet onderwijs en zijn de belangen van alle betrokkenen hierin optimaal bediend? Zo neen, welke verklaringen zijn daarvoor aan te wijzen en welke (financiële) consequenties zijn er?”

De nadruk van de vraagstelling ligt op:

- Het referentiekader voor toepassing van de bruidsschatregeling;
- De overdracht van het pand in relatie tot toepassing van de bruidsschatregeling.

In het onderzoeksplan zijn ook enkele deelvragen geformuleerd.

1.4 OPZET VAN HET RAPPORT

In hoofdstuk 2 wordt eerst kort de landelijke regeling besproken omdat enige kennis van de regeling nodig is om de vragen en antwoorden te kunnen plaatsen. Vervolgens wordt de landelijke toepassing besproken en tot slot volgt in hoofdstuk 2 de berekening van het minimum en maximum voor de situatie Haarlem.

In hoofdstuk 3 komen de deelvragen aan de orde. De beantwoording is zoveel als mogelijk kort en bondig gehouden. Waar mogelijk is gewerkt met bijlagen, deze zijn opgenomen in hoofdstuk 4.

In combinatie met het onderzoeksbureau Necker van Naem (governance) zijn interviews gehouden met een aantal betrokkenen. In relatie tot dit onderzoek is gesproken met de heer Strijker (lid CvB Dunamare), de heer Den Uyl (lid Raad van Toezicht Dunamare), de heer Divendal (oud wethouder) en de heer Satter (oud beleidsmedewerker huisvesting).

2 BRUIDSSCHATREGELING

2.1 ALGEMEEN

Het toepassen van de bruidsschatregeling was onlosmakelijk verbonden met een verzelfstandiging van het openbaar onderwijs. De wettelijke regeling is in de loop van 2002 in het Staatsblad gepubliceerd¹. Een verzelfstandiging van het openbaar onderwijs was geen doel in zichzelf maar uiteindelijk is het een vorm van beleid. Om die reden hebben we in bijlage 4.1 gememoreerd wat de algemene motieven en overwegingen zijn om over te gaan tot een bestuurlijke verzelfstandiging (of schaalvergroting) van het openbaar onderwijs.

De 'kraamkamer' van de bruidsschatregeling is de overschrijdingsregeling.

Een gemeente die in haar rol van bestuurder van openbare scholen meer geld aan die scholen uitgeeft dan de gemeente van het Rijk aan subsidie voor die scholen ontvangt, dient die extra uitgaven naar rato ook beschikbaar te stellen aan gelijksoortige bijzondere scholen in de eigen gemeente. Deze plicht vloeit voort uit de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs die als principe in de grondwet is verankerd. In de verschillende onderwijswetten wordt dit principe nader uitgewerkt. Deze uitwerking in wet- en regelgeving wordt geduid als de overschrijdingsregeling.

Op grond van de wet zijn een aantal specifieke inkomsten en uitgaven uitgezonderd van de werking van de overschrijdingsregeling. Dit zijn de inkomsten en uitgaven voor:

- administratie, beheer & bestuur (in de ruimste zin van het woord);
- enkele overige inkomsten en uitgaven in de wet (WPO & WVO) benoemd.

Dit geldt alleen indien er sprake is van integraal bestuur of een bestuurscommissie. Indien er sprake is van een (vermogensrechtelijk) verzelfstandigd schoolbestuur geldt deze vrijstelling derhalve niet.

De bruidsschatregeling houdt in dat het gemeentebestuur in het kader van de verzelfstandiging van het openbaar onderwijs bovenop de Rijksvergoeding extra gelden aan het openbaar onderwijs beschikbaar kan stellen zonder dat deze gelden doorbetaald behoeven te worden aan het gelijksoortige bijzonder onderwijs in de eigen gemeente.

Aan toepassing van de bruidsschatregeling zijn op grond van de wet regels en randvoorwaarden verbonden. Zo kan de bruidsschatregeling niet in alle gevallen worden toegepast, is er een beperking in de omvang en bestedingsvrijheid, moeten de uitgaven worden verantwoord en is er sprake van een overgangsregeling. In 2008 is de regeling met twee jaar verlengd tot en met 2010, inmiddels kan de regeling niet meer worden toegepast.

In bijlage 4.2 is de historie en het wettelijk kader van de bruidsschatregeling nader toegelicht.

2.2 LANDELIJKE TOEPASSING

Het toepassen van de bruidsschatregeling binnen het voortgezet onderwijs laat een andere ontwikkeling zien dan voor het primair onderwijs. Dit blijkt uit onze ervaring, maar ook uit de aanwezige onderzoeken op dat terrein.

---

¹ Wet van 18 april 2002 tot wijziging van de WPO, WEC en WVO en de wijziging van die wet (Staatsbladen nr. 209 en 210).

Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat het toepassen van de bruidsschatregeling bij een bestuurlijke verzelfstandiging binnen het voortgezet onderwijs minder vanzelfsprekend was. Ook werd veelal het bedrag van de bruidsschat relatief lager vastgesteld. Hiervoor is een aantal verklaringen te geven.

- In termen van bedrijfsvoering en organisatie is een school voor voortgezet onderwijs gemiddeld genomen een grotere eenheid dan een basisschool. Uiteraard vindt dit zijn weerslag in een groter aantal leerlingen en personeel op één locatie. Dit vertaalt zich naar een grotere behoefte, maar ook naar mogelijkheden om op het terrein van de bedrijfsvoering relatief veel in 'eigen huis' uit te voeren. Bij een bestuurlijke verzelfstandiging bleek dan ook dat er veelal nog weinig diensten door de gemeente werden uitgevoerd.
- De introductie van de lumpsumfinanciering in het onderwijs. Die introductie betekende dat er veel meer keuzes konden maar ook moesten worden gemaakt bij de inzet en besteding van middelen. Hierdoor werden ook de mogelijkheden geschapen om zelfstandige staf- en beheerdiensten te gaan uitvoeren en daar ervaring mee op te doen. In het VO werd de lumpsumfinanciering in 1996 ingevoerd, in het primair onderwijs en voor de WEC-scholen in 2006.
- De bekostiging van het onderwijs. Er zijn verschillen tussen de bekostiging van het voortgezet onderwijs en het primair onderwijs voor o.a. de personeelslasten. In het basisonderwijs worden de lasten voor administratie, beheer en bestuur bekostigd via een deel van de materiële lasten.² In het voortgezet onderwijs zijn binnen de personeelscomponent gemiddeld meer gelden toegekend voor onderwijs ondersteunend personeel, de zogenaamde OOP-component en de directieformatie.

Overigens geeft deze ontwikkeling geen aanknopingspunt om een uitspraak te doen over de rechtvaardiging van de verschillen in toepassing van de bruidsschatregeling tussen het voortgezet en het primair onderwijs. Hier is slechts sprake van vastgestelde uitkomsten en waarnemingen.

Verder blijkt uit de praktijk dat in enkele gevallen sprake is geweest van een bruidsschatregeling in natura. Dit betreft bijvoorbeeld de regeling dat een medewerker in dienst van de gemeente voor het verzelfstandigde onderwijs (tijdelijk) is blijven werken. Andere voorbeelden zijn ons niet bekend, dit brengt uiteraard geen zekerheid dat er ook geen andere toepassingen zijn geweest. De wijze waarop deze besluiten zijn genomen en de verantwoording daarover is eveneens onbekend.

2.3 BEREKENING SITUATIE HAARLEM

De berekening voor de situatie Haarlem betreft het berekenen van het theoretisch minimum en het theoretisch maximum bedrag wat op grond van de bruidsschatregeling had mogen worden toegepast ten tijde van de bestuurlijke verzelfstandiging.

De berekening wordt gemaakt op basis van de in de regeling genoemde voorwaarden en berekeningsgrondslagen in combinatie met de voor OVO Haarlem geldende omvang van de bekostiging.

---

² In 2010 is het budget voor bestuur & management in het PO afgeschaft.

Berekening van het theoretisch minimum en het theoretisch maximum, hieronder staat de hoofdlijn, in de bijlagen is de gedetailleerde berekening en de toelichting opgenomen.

Het theoretisch minimum bedraagt:	€ 0.00
Het theoretisch maximum bedraagt:	€ 16,4 miljoen (afgerond)

In bijlage 4.3 is nadere informatie opgenomen over de berekening van het theoretisch maximum. Aangezien toepassing van de bruidsschatregeling een vrije beleidskeuze was van de gemeente en er geen wettelijke verplichting bestaat is het theoretisch minimum bedrag nihil.

Het theoretisch maximum bedrag komt tot stand door een berekening afgeleid van de hoogte van de exploitatiekosten ex artikel 86 van de WVO. Het hiervoor genoemde theoretisch maximum is een afgerond bedrag met enkele aannames.

Bij toepassing van de bruidsschatregeling had de gemeente Haarlem maximaal € 16,4 miljoen, verdeeld over vijf kalenderjaren, aan het verzelfstandigde bestuur OVO Haarlem mogen toekennen. Doorbetaling aan het bijzonder onderwijs is dan niet van toepassing mits aan de voorwaarden uit de regeling is voldaan.

3 TOEPASSING HAARLEM

3.1 OVERZICHT VAN DE VRAGEN

In het onderzoeksplan zijn een aantal deelvragen geformuleerd. In relatie tot de hiervoor algemene omschrijving voor toepassing van de bruidsschatregeling behandelen we –in lijn met het onderzoeksplan en de opdracht- de onderstaande vragen:

1. Is de landelijke bruidsschatregeling voor het openbaar voortgezet onderwijs toegepast?
2. Welke (invulling van de) bruidsschatregeling is toegepast in Haarlem?
3. Hoe verhoudt zich de bruidsschat die is gehanteerd met lokale en/of landelijke normen?
4. Is het pand aan de Gedempte Oude Gracht economisch overgedragen in het kader van de bruidsschatregeling?
5. Is de besluitvorming rondom de overdracht van het pand aan de Gedempte Oude Gracht conform de bevoegdheden van de gemeenteraad respectievelijk het college van B&W?
6. Zijn de belangen van alle betrokkenen optimaal bediend?

Voor beantwoording van de onderzoeksvragen zijn de beschikbare documenten bestudeerd en interviews uitgevoerd met een aantal betrokkenen ten tijde van de besluitvorming.

3.2 IS DE LANDELIJKE BRUIDSSCHATREGELING VOOR HET OPENBAAR VOORTGEZET ONDERWIJS TOEGEPAST?

De wettelijke regeling voor toepassing van de bruidsschatregeling alsmede de toelichting geeft uitdrukkelijk aan:

- Het besluit moet voorafgaand aan de verzelfstandiging worden genomen;
- Het gemeentebestuur kan niet in één keer het maximale bedrag uitbetalen;
- Toepassing gaat op basis van een raadsbesluit.

Uit de aangeleverde documenten blijkt geen aanwezigheid van een raadsbesluit waarin de toepassing van de bruidsschatregeling als zodanig is omschreven. In de zin van de wet is er derhalve geen besluit door de gemeenteraad genomen over toepassing van de bruidsschatregeling.

Aansluitend kan de vraag worden gesteld?

- Is toepassing van de bruidsschatregeling door betrokkenen wel beoogd?
- Indien er sprake is van een waardeoverdracht op basis van welk besluit is dit ten uitvoer gebracht?

Blijkt dit uit:

- De documenten voorafgaand aan de besluitvorming?
- Een college- of raadsbesluit?
- De interviews met de betrokkenen?

Deze vraag zal in paragraaf 3.5 aan de orde worden gesteld.

3.3 WELKE (INVULLING VAN DE) BRUIDSSCHATREGELING IS TOEGEPAST IN HAARLEM?

In formele zin is de bruidsschatregeling niet tot stand gekomen.

Nog los van de vraag of toepassing van de bruidsschatregeling is beoogd, kan worden gekeken naar de feitelijke omstandigheden die hebben plaatsgevonden en op welke wijze een en ander is gerealiseerd.

- Op 15 februari 2006 heeft de gemeenteraad van Haarlem besloten de instandhouding van het openbaar voortgezet onderwijs over te dragen aan een op te richten stichting openbaar onderwijs (de Stichting OVO Haarlem).

- Op 23 juni 2006 is – ter uitvoering van het genoemde raadsbesluit - de akte van bestuursoverdracht van scholen voor voortgezet onderwijs notarieel gepasseerd. De wethouder heeft op basis van een volmacht van de burgemeester de gemeente Haarlem vertegenwoordigd.

- De gemeente verklaart in de akte van bestuursoverdracht economisch eigenaar te zijn van alle registergoederen en dat uitsluitend voor het schoolgebouw Gedempte Oude Gracht niet alleen het juridische eigendom maar ook het economisch eigendom wordt overgedragen.

- De waarde van het economisch goed is bij de overdracht niet specifiek genoemd. Uit taxaties in 2005 en 2012 blijkt een waarde van respectievelijk € 1.086.000 en € 1.100.000. Tussentijds is een 'waardebrief' uitgebracht met daarin een maximale vraagprijs van circa € 1,6 miljoen (2008).

- Het registergoed is blijkens het kadaster eigendom van:
Stichting Dunamare Onderwijsgroep

Dit blijkt uit het kadastraal bericht d.d. 4 juni 2013; 21.25 uur. In de akte van bestuursoverdracht is de Gedempte Oude Gracht benoemd als: 118-120-122. De omschreven kadastrale nummers zijn: 9648, 9647 en 397.

In de overdrachtsbalans van 31 juli 2006 van Ernst & Young accountants is de Gedempte Oude Gracht omschreven met huisnummer: 112 en een bijbehorende OZB waarde van € 495.000 en een verzekerde waarde van € 2.000.000. Dit onderdeel maakt geen deel uit van de overdrachtsbalans en is opgenomen bij het onderdeel "*niet in de balans opgenomen verplichtingen*". Naar onze mening is sprake van een nummer vergissing en heeft ook een eventuele verkeerde OZB waarde geen invloed gehad op de daadwerkelijke overdrachtsbalans³. Zowel uit de notariële documenten als uit het kadaster blijkt dat de juiste percelen zijn overgedragen en gewaardeerd. Zie tevens bijlage 4.4.

3.4 HOE VERHOUDT ZICH DE BRUIDSSCHAT DIE IS GEHANTEERD MET LOKALE EN/OF LANDELIJKE NORMEN?

In formele zin is de bruidsschatregeling niet tot stand gekomen. In dit kader wordt gekeken naar de landelijke normen in relatie tot de waarde van het overgedragen registergoed.

---

³ Uit aanvullend onderzoek van de gemeente Haarlem blijkt dat de GOG 112 sinds 1987 eigendom is van een rijwielhandel. In 2006 was de GOG 112 niet in eigendom van de gemeente Haarlem.

In paragraaf 2.2 hebben we aangegeven dat het toepassen van de bruidsschatregeling in het voortgezet onderwijs veel minder vaak voorkwam dan in het primair onderwijs. Ook de onderliggende mogelijke factoren zijn daarbij genoemd. Voor het primair onderwijs is onderzoek beschikbaar naar de mate van gebruik door gemeentebesturen. Voor het voortgezet onderwijs is geen onderzoek beschikbaar hetgeen een indicatie kan zijn voor de toepassing in het VO.

Het totale wettelijke kader – in de situatie van het openbaar voortgezet onderwijs Haarlem - bedraagt € 16,4 miljoen. De waarde van het registergoed bedraagt circa € 1,1 miljoen. Indien de gemeente het pand in ‘de geest van de bruidsschatregeling’ zou hebben overgedragen is er geen overschrijding van het wettelijk maximum, zoals dat voor de situatie van het openbaar voortgezet onderwijs te Haarlem geldt.

Vervolgens kan de vraag worden gesteld of er sprake is van een ‘normatieve’ overschrijding. De hierbij onderliggende deelvragen zijn:

1) Zou een waarde van € 1,1 miljoen kunnen worden onderbouwd op basis van de wettelijke regelgeving? en:

2) Is een waarde van € 1,1 miljoen marktconform cq gangbaar?

1) Ja, onderbouwing zou mogelijk zijn, toelichting:

Het kostenbegrip administratie, beheer & bestuur (ABB) is een ruim begrip. Was er voorheen nog een strikte beperking; met de lumpsumfinanciering in het VO (sinds 1996) is de keuzevrijheid van schoolbesturen ruimer geworden. Uiteraard dient dan wel de wettelijke verantwoording te worden gevolgd. Een organisatie met de omvang van Dunamare had het bedrag van € 1,1 miljoen over een periode van vijf kalenderjaren als ABB kunnen verantwoorden, een en ander binnen de wettelijke regelgeving (€ 220.000 per jaar).

2) Geen uitspraak mogelijk, toelichting:

In het voortgezet onderwijs werd de bruidsschatregeling -met onze brede waarneming op dat terrein- beperkt of niet toegepast. In verband met het ontbreken van onderzoek kunnen hier echter geen onderbouwde uitspraken over worden gedaan.

3.5 IS HET PAND AAN DE GEDEMPTE OUDE GRACHT ECONOMISCH OVERGEDRAGEN IN HET KADER VAN DE BRUIDSSCHATREGELING?

Het pand aan de Gedempte Oude Gracht is niet overgedragen in het kader van de bruidsschatregeling omdat er geen bruidsschatregeling tot stand is gebracht.

Vervolgens kan de vraag worden gesteld?

A. Is toepassing van de bruidsschatregeling door betrokkenen wel beoogd? en:

B. Indien er sprake is van een waardeoverdracht op basis van welk besluit is dit ten uitvoer gebracht?

Blijkt dit uit:

1. De documenten voorafgaand aan de besluitvorming?;
2. Een college- of raadsbesluit?
3. De interviews met de betrokkenen?

Ad A)

Nee, uit de informatie en de gesprekken blijkt niet dat toepassing van de bruidsschatregeling is beoogd.

- De documenten en de verslagen voorafgaand aan de verzelfstandiging zijn sterk gericht op de oplossing van de problemen met de onderwijshuisvesting. De focus is niet gericht op een bijdrage in de kosten voor administratie, beheer & bestuur (ABB) of daarmee 'in de geest van de bruidsschatregeling'.

- Ook het college- en raadsbesluit geeft hiertoe onvoldoende tot geen indicatie. De woorden bruidsschatregeling of ABB bijdrage komen daarin nagenoeg niet voor. In het B&W besluit d.d. 17 januari 2006 is vermeld: "*Bestuurscommissie OVO heeft aangegeven dat zij geen aanspraken doet op extra gemeentelijke middelen (bruidsschat)*". "*Wel zijn er nadere afspraken gemaakt met betrekking tot de onderhoudsmiddelen en het krediet van het Coornhert (bijlage 1)*". Aanspraak maken op toepassing van de bruidsschatregeling is niet mogelijk en het maken van nadere afspraken met betrekking tot de voorziening voor huisvesting is niet toe te schrijven aan de intentie om een bruidsschat toe te kennen.

- De interviews met betrokkenen geven geen eenduidig beeld wat betreft deze vraagstelling. Wel overheerst het beeld dat de economische overdracht moet worden toegeschreven aan financiering van huisvesting. Dit zou dan kunnen betekenen dat met de overdracht een versterking van het vermogen is beoogd om op deze wijze weer ruimte te kunnen bieden aan inbreng of investeringen in huisvesting door het schoolbestuur en eventueel voor achterstallig onderhoud.

In welke mate de economische overdracht passend is binnen de totale budgetten voor financiering van huisvesting en of dat op die grond is te rechtvaardigen, is geen onderwerp van het onderzoek.

Ad B)

Er is geen besluit aangetroffen waaruit onomstotelijk het voornemen blijkt om ook het economisch eigendom van de Gedempte Oude Gracht over te dragen.

- In de documenten wordt uitsluitend gesproken over het besluit om de betrokken schoolgebouwen en percelen per 1 augustus 2006 in juridisch eigendom over te dragen. Dit geldt ook voor de toelichting bij de te nemen college- en raadsbesluiten.

- Uit een bijlage van overzicht van roerende zaken (bijlage 1c) blijkt wel een bewuste budgettaire handeling voor middelen ten gunste van het schoolbestuur. Dit betreft het niet toerekenen van een nog vast te stellen bruto vloeroppervlakte (bvo) voor een bestuurskantoor aan de totale capaciteit van schoolgebouwen bij het vaststellen van de ruimte behoefte.

- Uit de interviews blijkt dat er verschillende versies zijn geweest van de concept notariële akten. In hoeverre daarin de overdracht van het economische eigendom was opgenomen is niet te achterhalen.

- Uit de interviews blijkt dat overleggen waren gericht op oplossing van de financiering van onderhoud en voorzieningen voor huisvesting.

3.6 IS DE BESLUITVORMING RONDOM DE OVERDRACHT VAN HET PAND AAN DE GEDEMPTE OUDE GRACHT CONFORM DE BEVOEGDHEDEN VAN DE GEMEENTERAAD RESPECTIEVELIJK HET COLLEGE VAN B&W?

Deze vraag kan worden gesplitst in twee deelvragen:

A. Is er sprake van een rechtsgeldig besluit met het oog op bevoegdheden?

- B. Is er sprake van een goed besluitvormingsproces met het oog op de gangbare praktijk bij verzelfstandigingen?

Ad A)

Ja, er is sprake van een rechtsgeldig besluit met het oog op de bevoegdheden.

- De akte van bestuursoverdracht met daarin de overdracht van het economisch eigendom is rechtsgeldig gepasseerd en binnen de bevoegdheden als volmacht namens de gemeente Haarlem;
- De bevoegdheid van het college om schoolgebouwen in juridisch en/of economisch eigendom over te dragen is door de wetgever niet beperkt.

Ad B)

Nee, er is op dat punt geen sprake van een gangbaar besluitvormingsproces met het oog op vergelijkbare praktijksituaties.

- Ten tijde van de besluitvorming en recentelijk is de waarde van de economische overdracht getaxeerd op circa € 1,1 miljoen. Ook relatief gezien is dit een aanzienlijke waarde binnen het totaal van alle afspraken rondom de verzelfstandiging van het OVO Haarlem.
- Het is in onze ervaring gangbaar, logisch en gewenst om vooraf alle betrokkenen van deze informatie te voorzien. Uit de door ons bestudeerde stukken blijkt dit niet.
- Een bestuurlijke verzelfstandiging is een uniek, gecompliceerd en veelal een hectisch proces. Met name als gevolg van de combinatie met het huisvestingsprobleem gold dit in het bijzonder voor het OVO Haarlem.

3.7 ZIJN DE BELANGEN VAN ALLE BETROKKENEN OPTIMAAL BEDIEND?

Alvorens deze vraag te beantwoorden moet worden geduid wie de betrokkenen zijn. In dat kader gaan we uit van een drietal betrokkenen met belangen:

- 1) De gemeente Haarlem:
- 2) Het schoolbestuur van OVO Haarlem:
- 3) Het bijzonder onderwijs (in het kader van de financiële gelijkstelling, omschreven in paragraaf 3.1; algemeen)

1) De gemeente Haarlem:

- Uit het onderzoek blijkt dat er in formele zin geen bruidsschatregeling tot stand is gekomen en dat de vertegenwoordigers van de gemeente dat ook niet inhoudelijk hebben beoogd. Het voorzien van een bestuurskantoor heeft raakvlakken met de kosten van administratie, beheer en bestuur maar onvoldoende dat daarmee de bruidsschatregeling tot stand gebracht zou zijn of gehandeld zou worden 'in de geest van'.
- Er is wellicht beoogd om oplossingen tot stand te brengen in het kader van de voorzieningen voor onderwijshuisvesting en het onderhoud daarvan (verleden, heden en toekomst).
- De gemeente Haarlem heeft daarmee feitelijk invulling gegeven aan de gemeentelijke huisvestingstaak zoals omschreven in art.76a-76w van de WVO (wet op het voortgezet onderwijs).
- In hoeverre een waarde van circa € 1,1 miljoen passend is binnen de uitvoering van die taak ten tijde van de verzelfstandiging, is niet onderzocht.

2) Het schoolbestuur OVO Haarlem cq haar rechtsvoorgangers:

- Hebben niet beoogd om een bruidsschatregeling tot stand te brengen of te handelen 'in de geest van'.
- Uit de interviews blijkt wel dat er is beoogd om oplossingen tot stand te brengen in het kader van de voorziening voor onderwijshuisvesting en het onderhoud.
- Het OVO Haarlem heeft in haar rol als schoolbestuur –zoals de wetgever heeft bedoeld- onderhandeld met de gemeente Haarlem. Dit alles op basis van een exploitatiebegroting huisvesting waar ook eigen investeringen deel van uitmaken.
- In hoeverre een toekenning van € 1,1 miljoen passend is binnen die betreffende begroting is door ons niet vast te stellen.

3) Het bijzonder onderwijs:

- Er is in formele zin geen bruidsschatregeling tot stand gebracht noch door partijen beoogd. Een door het bijzonder onderwijs -of een vertegenwoordiger van- in te stellen bezwaar en beroep op grond van onrechtmatigheden in toepassing van de bruidsschatregeling is niet aan de orde.
- Het bijzonder onderwijs zou eventueel bezwaar en een beroep kunnen instellen op grond van het feit dat gehandeld zou zijn in strijd met de financiële gelijkstelling in algemene zin.
- Naar onze mening kan in voldoende mate worden aangetoond dat de gemeente Haarlem bij de overdracht van het economisch eigendom beoogd heeft om invulling te geven aan de gemeentelijke huisvestingstaak cq zorg te dragen voor voldoende en goede voorzieningen in de onderwijshuisvesting.

4 BIJLAGEN

4.1 BIJLAGE PARAGRAAF 2.1 MOTIEVEN EN OVERWEGINGEN VOOR VERZELFSTANDIGING

Algemeen

Sinds de gemeenten over lokale onderwijstaken voor het hele onderwijsveld beschikken is er een trend om de schoolbestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeente af te splitsen. Het combineren van enerzijds de schoolbestuurlijke verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs en anderzijds de lokale verantwoordelijkheid voor het gehele onderwijsveld, openbaar én bijzonder, wordt als ongewenst ervaren.

Belangrijk argument om over te gaan tot een verzelfstandiging naar een zelfstandige rechtspersoon is het invulling geven aan good governance.

Good governance in het onderwijs moet ertoe leiden dat de bestuurlijke verhoudingen in de sector geschikt zijn om de vraagstukken van vandaag en morgen te kunnen hanteren en de resultaten van het onderwijs op een hoger niveau te brengen. De bestuurlijke vernieuwing houdt in dat de overheid een soberder rol kiest en de bestuurlijke context in en rond de onderwijsinstelling zo inricht dat de betrokken partijen gezamenlijk ervoor zorgen dat de interactie tussen leerling en leraar maximaal tot haar recht komt.

Een derde reden is het in gelijke positie brengen van het openbaar en bijzonder onderwijs, waarbij voor het openbaar onderwijs het een eigen gezicht, het vergroten van de slagkracht en het kunnen realiseren van een lokaal onderwijsbeleid de belangrijkste aspecten zijn.

Tenslotte is de scheiding van de dubbelrol van de gemeente, waarbij (1) op dit moment de financiën onderdeel zijn van de gemeentelijke planning & control cyclus, er (2) sprake is van een verantwoording in verschillende boekhoudkundige stelsels en (3) de gemeente nu nog aansprakelijk is voor eventuele exploitatietekorten, een belangrijk argument voor een verdere verzelfstandiging.

Om die reden wordt veelal gekozen voor een stichting als rechtsvorm. Daarmee kan een vermogensrechtelijke afsplitsing worden gerealiseerd.

Professioneel beheer en financiële ontvlechting

Met de komst van de lumpsumfinanciering in het onderwijs is een vergaande professionalisering van de financiële functie een absolute noodzaak. De rechtsvorm van een bestuurscommissie en integraal bestuur levert daar geen positieve bijdrage aan. Kenmerk van het openbaar onderwijs in de huidige vorm is dat het onderdeel uitmaakt van de gemeente. Er is geen zelfstandige rechtspersoon. Dat heeft als gevolg dat er geen vermogensrechtelijke afsplitsing plaatsvindt. Het onderwijs van Haarlem was formeel onderdeel van de gemeentebegroting en de gemeentelijke jaarrekening. Het onderwijs had formeel geen eigen vermogen en de rijksvergoeding liep formeel nog via de gemeente. Er is dus op enkele punten een vermenging van de gemeentelijke financiële huishouding en die van het openbaar onderwijs. Dit wordt vaak als ongewenst ervaren.

De financiële vervlechting met de gemeentelijke administratie leidt er ook toe dat het openbaar onderwijs in de gemeentebegroting en de gemeenterekening moet worden opgenomen. Dat betekent dat het financieel beheer en de verantwoording en begrotingsopstelling van het openbaar onderwijs moet worden ingepast in de gemeentelijke planning & controlcyclus. De verantwoordingsfunctie van de jaarrekening van het openbaar onderwijs is gebonden aan volstrekt

andere richtlijnen en regels dan de verantwoordingsfunctie van de gemeente. In de praktijk kan dat problemen opleveren.

Tevens is voor gemeenten een belangrijk argument voor verzelfstandiging in een aparte rechtspersoon dat de automatische doorbetalingsverplichting van meeruitgaven van het openbaar onderwijs niet meer van toepassing is. Meeruitgaven ten laste van de gemeente vinden alleen nog plaats op basis van een expliciet besluit om extra bijdragen te leveren. In de oude situatie draaide het gemeentebestuur van de gemeente Haarlem automatisch op voor eventuele tekorten of noodzakelijke bijdragen. Verzelfstandiging in een aparte rechtspersoon kan het ontstaan van onverwachte financiële verrassingen voor de gemeente verminderen. Vanuit risicobeheer wordt dit door de gemeente veelal als een belangrijke verbetering gezien.

Uiteraard was de overgang naar een andere rechtspersoon niet bepalend voor de toekomstige financiële ontwikkelingen van het schoolbestuur. In de gekozen constructie wordt de financiële positie van het schoolbestuur ten opzichte van de gemeente echter vele malen transparanter.

De bestuurlijke verzelfstandiging en schaalvergroting: de aansturing

Van bestuur en management in het onderwijs wordt beleidskracht, sturend vermogen, doelmatigheid en toepasbaarheid verwacht. Deze eisen zijn met de invoering van de lumpsumfinanciering alleen maar sterker geworden. Besturen zijn immers meer dan ooit tevoren verantwoordelijk voor het totale reilen en zeilen van de onder hen ressorterende scholen. Om die verantwoordelijkheid te kunnen dragen is het nodig dat besturen professionaliseren en een bepaalde schaalgrootte realiseren. Hiervoor zijn verschillende modellen denkbaar. Een gangbaar model is het realiseren van een vorm van bovenschools management. Feitelijk wordt hiermee bedoeld alles dat niet op het niveau van een individuele school bestuurd of gemanaged wordt.

4.2 BIJLAGE PARAGRAAF 2.1 BRUIDSSCHATREGELING ALGEMEEN

Ontstaan en werking

De overschrijdingsregeling

Een gemeente die in haar rol van bestuurder van openbare scholen meer geld uitgeeft dan de gemeente van het Rijk aan subsidie voor die scholen ontvangt, dient die extra uitgaven naar rato ook beschikbaar te stellen aan gelijksoortige bijzondere scholen in de eigen gemeente. Deze plicht tot doorbetaling aan het bijzonder onderwijs vloeit rechtstreeks voort uit de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs die als principe in de grondwet is verankerd. In de verschillende onderwijswetten is dit principe nader uitgewerkt en wordt ook wel aangeduid als de overschrijdingsregeling.

Eventuele extra uitgaven kunnen worden uitgezonderd van doorbetaling. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in het geval van bijzondere omstandigheden voor een openbare basisschool die niet gelden voor de bijzondere basisscholen. Dit kan de gemeente echter niet zomaar besluiten. Eerst na overleg met de bijzondere schoolbesturen en vastlegging in een verordening kan doorbetaling worden uitgesloten.

Eén uitgavenpost is uitgezonderd van de plicht tot doorbetaling. Dit betreft de zogenaamde kosten van administratie, beheer en bestuur (ABB). Ter voorkoming van langdurige discussies en procedures om te bepalen wat nu precies het niveau is van de ABB-kosten heeft de wetgever er voor gekozen om deze kosten buiten de overschrijdingsregeling te houden. Dit geldt niet alleen bij integraal bestuur maar ook in die gevallen waarbij een bestuurscommissie ex art 83 van de Gemeentewet het bevoegd gezag vormt.

Doorbetaling bij verzelfstandiging

In 1996 is het aantal bestuursvormen voor het openbaar onderwijs uitgebreid met de openbare rechtspersoon en de stichting openbaar onderwijs. (Twee jaar later is daar nog de stichting samenwerkingsbestuur aan toegevoegd.)

Gemeenten die na 1996 besloten het bestuur van het openbaar onderwijs te verzelfstandigen wilden –in lijn van het eerdere uitgavenpatroon- extra gelden beschikbaar stellen. Deze extra uitgaven en ook die voor ABB-doeleinden dienden toen echter te worden doorbetaald aan het bijzonder onderwijs. VOS/ABB heeft daarop haar invloed aangewend om de wetgever een regeling tot stand te laten brengen die dit onbedoelde bijeffect kon voorkomen. Dit heeft geleid tot een wettelijke regeling.

Voor wie bestemd?

De bruidsschatregeling kan worden toegepast in die gevallen waarin het bestuur over het openbaar onderwijs wordt overgedragen aan een vermogensrechtelijk zelfstandige rechtspersoon. Concreet betreft het:

- het openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- de openbare rechtspersoon
- de stichting openbaar onderwijs
- de stichting samenwerkingsbestuur.

De regeling is dus niet van toepassing bij overdracht aan een bestuurscommissie. De bestuurscommissie is geen rechtspersoon, maar een bestuursorgaan dat onderdeel uitmaakt van de gemeentelijke bestuurlijke organisatie.

Omvang

Doel van de bruidsschatregeling is om de overgang naar de nieuwe bestuurlijke organisatie en de opbouw daarvan soepel te laten verlopen. Het al dan niet toepassen van de regeling behoort tot de vrije beleidskeuze van de gemeente. Er bestaat geen wettelijk recht.

Overigens dient in de overweging te worden betrokken dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor de instandhouding van het openbaar onderwijs. Gaat het mis met het verzelfstandigde schoolbestuur dan zal het gemeentebestuur moeten ingrijpen, hetgeen tot hogere kosten zal leiden.

De bruidsschatregeling geeft het gemeentebestuur de ruimte om zelf de hoogte te bepalen, rekening houdend met de door de wetgever vastgestelde plafond en richtlijnen.

- De gemeente mag gedurende maximaal vijf jaren een bruidsschat meegeven.
- Voor het primair onderwijs gaat de regeling uit van kalenderjaren, voor het voortgezet onderwijs geldt als maatstaf het schooljaar.
- De termijn van vijf jaren moet starten vanaf het begin van het tijdstip van verzelfstandiging.
- In het 1e en 2e jaar kan maximaal 4 maal het normbedrag voor ABB worden meegegeven en in het 3e , 4e en 5e jaar maximaal 3 maal het betreffende normbedrag.
- Vindt de verzelfstandiging voor het primair onderwijs op een ander tijdstip dan 1 januari plaats (bijv. 1 augustus), dan geldt als 1e kalenderjaar de periode 1 augustus tot en met 31 december, en kan voor het 1e jaar slechts een evenredig deel (5/12) van het maximum van het eerste kalenderjaar beschikbaar worden gesteld.
- Vindt de verzelfstandiging voor het voortgezet onderwijs op een ander tijdstip dan 1 augustus plaats (bijvoorbeeld 1 januari), dan geldt als eerste schooljaar de periode van 1 januari tot 1 augustus. Voor die periode kan slechts een evenredig deel (7/12) van het maximum van het eerste schooljaar als bruidsschat beschikbaar worden gesteld.

In totaal kan een gemeentebestuur over een periode van 5 jaar ($2 \times 4 + 3 \times 3 =$) 17 maal de normvergoeding ABB als bruidsschat meegeven. De grondslag voor die normvergoeding is voor de onderscheiden schooltypen als volgt geregeld.

SCHOLEN	GRONDSLAG
<ul style="list-style-type: none"> • Primair onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Normvergoeding ABB artikel 114 WPO
<ul style="list-style-type: none"> • WEC 	<ul style="list-style-type: none"> • Normvergoeding ABB artikel 112 WEC
<ul style="list-style-type: none"> • Voortgezet onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • 18% van de vergoeding ex artikel 86 WVO

Met betrekking tot de exacte berekening van de normvergoeding stelt de wet –wat betreft de scholen voor primair onderwijs en de WEC scholen- de volgende regels.

- Per school wordt uitgegaan van het leerlingenaantal dat gebruikt is voor de berekening van de ABB-vergoeding van het kalenderjaar direct voorafgaand aan het tijdstip waarop de bestuurlijke overdracht is gerealiseerd.
  - Als prijspeil van de ABB-vergoeding geldt de vergoeding van het kalenderjaar voorafgaand aan het tijdstip waarop de bestuurlijke overdracht is gerealiseerd.
- Voor het voortgezet onderwijs is de maatstaf de hoogte van de vergoeding van exploitatiekosten, zoals bedoeld in artikel 86 van de WVO van het schooljaar voorafgaande aan het tijdstip van bestuurlijke overdracht.

Letten op de omschreven wettelijke ruimte en regels is het niet toegestaan om enkele jaren na dato alsnog een bruidsschat beschikbaar te stellen. Verder moet voorafgaand aan de verzelfstandiging een besluit over de bruidsschat worden genomen en mag de (maximale) bijdrage niet in één keer in het eerste jaar worden betaald.

Ook kan een vergoeding in enig jaar niet hoger zijn dan de vergoeding van het voorafgaande jaar (behoudens het 1e jaar indien de verzelfstandiging op een zodanig tijdstip ingaat dat niet het volledige bedrag beschikbaar kan worden gesteld).

Bestedingsvrijheid & verantwoording

De bestedingsvrijheid van de bruidsschat is beperkt. De bruidsschatgelden kunnen uitsluitend worden besteed aan uitgaven die vallen onder het begrip kosten voor administratie, beheer en bestuur. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende uitgaven;

- bestuurlijke kosten: bijvoorbeeld reis- & verblijfkosten, huisvesting etc.;
- de kosten van de financiële- en personeelsadministratie, ook de uitbesteding aan een administratiekantoor;
- de kosten van de beleidsondersteuning op onderwijskundig, personeel en financieel terrein;
- de kosten van aansluiting of instandhouding van geschillen, klachten/ bezwaarschriften commissies;
- de kosten van het bovenschools management.

De wet schrijft voor dat het schoolbestuur dat een bruidsschat ontvangt, jaarlijks zowel aan het gemeentebestuur als aan de overige schoolbesturen die gelijksoortige scholen in stand houden, een verklaring van de accountant overhandigt. Uit die verklaring moet blijken dat zowel de bruidsschat van dat jaar als de voor dat jaar reguliere ontvangsten rijksvergoeding voor ABB, besteed is aan uitgaven zoals hiervoor omschreven. Voor alle duidelijkheid: deze verantwoording geldt uitsluitend voor het budget ABB binnen de rijksvergoeding materieel.

Maakt het bevoegd gezag in enig jaar dit budget voor ABB niet op, dan moet het restant worden teruggestort in de gemeentekas. Een bevoegd gezag mag de bruidsschat dus niet geheel of gedeeltelijk jaaroverschrijdend reserveren.

Overgangsregeling

De bruidsschatregeling is een overgangsregeling. De periode die zes jaren omvat, is voor het voortgezet onderwijs gestart op 1 augustus 2002 en is voor het primair onderwijs en de WEC-scholen gestart op 1 januari 2003. Vindt de verzelfstandiging plaats binnen de periode van zes jaar dan blijft het recht in stand om gedurende de volle periode van vijf jaren een bruidsschat mee te geven.

In 2008 is de regeling verlengd voor de duur van twee jaar (2009 en 2010). Dit betekent dat toepassing van de regeling uiterlijk in 2010 moet worden overeengekomen middels een Raadsbesluit. Na deze datum bestaat er geen recht meer op de regeling. Per 1 januari 2011 kan de regeling niet meer worden toegepast.

Criteria en vragen

In de voorbereidingsfase die leidt tot besluitvorming over en de daadwerkelijke realisering van de verzelfstandiging, is de vraag over de noodzaak de bruidsschatregeling toe te passen een belangrijk element. Wat is een redelijke omvang van de bruidsschat? Richtsnoer bij de beantwoording kunnen de volgende elementen zijn.

- Het voorzieningenniveau aan (ambtelijke en bestuurlijke) ondersteuning tot nu toe: op basis van een bestuursfilosofie kan een gemeente zich intensief of op hoofdlijnen met het openbaar onderwijs bemoeien. Als het gemeentebestuur het wenselijk acht dat ook na de verzelfstandiging een substantiële ondersteuning noodzakelijk of wenselijk is, dan is dat gegeven een aanknopingspunt voor de discussie over de bruidsschat.
- De nieuwe bestuurlijke organisatie: ter voorbereiding van de verzelfstandiging wordt kijkend naar de eigen omstandigheden een ontwerp gemaakt van de nieuwe (bestuurlijke) organisatie. De bestuurlijke schaal, de bestuursfilosofie, de organisatie van het bovenschools management en de wijze waarop de ondersteuning wordt opgezet, bepalen in sterke mate het ontwerp. De vertaling van deze blauwdruk in formatie en kosten geeft een beeld van het benodigde budget.

4.3 BIJLAGE PARAGRAAF 2.3 BEREKENING MINIMUM EN MAXIMUM

In totaal kan een gemeentebestuur maximaal over een periode van 5 jaar ($2 \times 4 + 3 \times 3 =$) 17 maal de normvergoeding ABB (administratie, beheer en bestuur) als bruidsschat meegeven. De grondslag voor die normvergoeding is voor het voortgezet onderwijs als volgt:

SCHOLEN	GRONDSLAG
<ul style="list-style-type: none"> Voortgezet onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> 18% van de vergoeding ex artikel 86 WVO

Voor het voortgezet onderwijs is de maatstaf de hoogte van de vergoeding van exploitatiekosten, zoals bedoeld in artikel 86 van de WVO van het kalenderjaar voorafgaande aan het tijdstip van bestuurlijke overdracht.

Het kalenderjaar voorafgaand aan de bestuurlijke verzelfstanding is in dit geval 2005. Het kalenderjaar 2005 is daarmee de basis voor de berekening van de ABB-vergoeding.

> Voor de scholen voor openbaar voortgezet onderwijs Haarlem bedraagt de totale rijksvergoeding voor exploitatiekosten in het kalenderjaar 2005 circa € 5.365.000⁴.

De basis voor de ABB-vergoeding bedraagt derhalve 18% van de vergoeding voor exploitatiekosten zijnde circa: € 965.700.

Zie onderstaande tabel voor de maximale vergoeding:

Gemeente Haarlem Voortgezet onderwijs			
Maximaal uit te keren bruidsschat per 1 jan 2006			
	Basis bedrag abb:	€ 965.700	totaal
Jaar: 2006 (4 maal abb)	4		€ 3.862.800
Jaar: 2007 (4 maal abb)	4		€ 3.862.800
Jaar: 2008 (3 maal abb)	3		€ 2.897.100
Jaar: 2009 (3 maal abb)	3		€ 2.897.100
Jaar: 2010 (3 maal abb)	3		€ 2.897.100
Totaal	17		€ 16.416.900

Op basis van deze berekening bedraagt de maximale toepassing van de bruidsschatregeling voor het openbaar voortgezet onderwijs Haarlem ruim € 16 miljoen. In de berekening is afgezien van de deelberekening i.v.m. de verzelfstanding per 23 juni 2006.

Tijdens het bestaan van de regeling is de wet tussentijds aangepast. Bij de totstandkoming van de regeling gold voor het voortgezet onderwijs het schooljaar voorafgaand aan de bestuurlijke verzelfstanding als basis voor berekening van de maximale bruidsschat. Een berekening op basis van schooljaar leidt tot een lager wettelijk maximum in verband met een beperking in het 1e jaar.

⁴ Voor deze berekening is uitgegaan van 15% (exploitatiedeel) van de totale Rijksbijdragen over 2005. Deze bedragen zijn afgeleid van een door de accountant goedgekeurde jaarrekening.

4.4 BIJLAGE PARAGRAAF 3.3 INFORMATIE KADASTER

Kadastraal bericht eigendom

pagina 1 van 1

Kadaster

Dienst voor het kadaster en de openbare registers in Nederland
Gegevens over de rechtstoestand van kadastrale objecten, met uitzondering van de gegevens inzake hypotheek en beslagen

Betreft: HAARLEM D 9648 4-6-2013
Gedempte Oude Gracht 118 2011 GW HAARLEM 21:25:50
Uw referentie: 2450104
Toestandsdatum: 3-6-2013

Kadastraal object

Kadastrale aanduiding: HAARLEM D 9648
Grootte: 951 m²
Omschrijving kadastraal object: ONDERWIJS
Locatie: Gedempte Oude Gracht 118
2011 GW HAARLEM
Gedempte Oude Gracht 120
2011 GW HAARLEM
Gedempte Oude Gracht 122
2011 GW HAARLEM

(Met meer onroerend goed verkregen)

Publiekrechtelijke beperkingen

Er zijn geen beperkingen bekend in de gemeentelijke beperkingenregistratie en de kadastrale registratie.

Gerechtigde

EIGENDOM

Stichting Dunamare Onderwijsgroep
Surinameweg 8 J
2035 VA HAARLEM
Zetel: HAARLEM

Einde overzicht

De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt ten aanzien van de kadastrale gegevens zich het recht voor als bedoeld in artikel 2 lid 1 juncto artikel 6 lid 3 van de Databankenwet.